

SZENT ATANÁZ GÖR. KAT. HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA

INSTITUTUM SANCTO ATHANASIO NOMINATUM

MUNKÁLATOK

**Szent Atanáz
Görög Katolikus Hittudományi Főiskola
hallgatóinak írásaiból**

1

**Nyíregyháza
1997**

Tartalomjegyzék

Előszó	7
Béres Gábor (II. évf.) <i>Mai kozmológiánk</i>	9
Béres Gábor (III. Évf.) <i>Az antrópia-elv és keresztény kritikája</i>	19
Kapin István (IV. Évf.) <i>Öngyilkosság</i>	33
Keresztes Sarolta Bazilia, OSBM <i>A szeretet teológiája János apostol evangéliumában és leveleiben</i>	57
Marosi István (II. évf.) <i>Üdvözlégy, Istennek szeplőtelen Jegyese Az Istenszülő az Akathisztoszban, a bibliai képek alapján</i>	93
Monostori Marcell (III. Évf.) <i>A házasság és a család eszme fejlődése</i>	119
Pacsai János (III. Évf.) <i>Aranyszájú Szent János a teremtésről (A teremtés könyvéről mondott homíliái alapján)</i>	139
Pallai Béla (III. évf.) <i>A teremtés teológiája az emberi jelenségben</i>	151
Papp Miklós (V. Évf.) <i>A szenvedés meg gondolása</i>	163
Dr. Szemerszki Terézia (V. Évf.) <i>A keresztényi halál és az euthanázia</i>	177

Üdvözlég, Istennek szeplőtelen Jegyese Az Istenszülő az Akathisztoszban, a bibliai képek alapján

1. Az Akathisztosz himnusz eredete és elnevezése

A himnusz eredete

Az Istenszülő akathisztoszának kialakulására több történetet is ismerünk. Ezek a történetek a több ízben előforduló konstantinápolyi ostrommal vannak kapcsolatban. A három legismertebbet szeretném most idézni.

Amikor Herakliosz császár (610-641) az önálló görög államot kormányozta, Khozroész perzsa király látva, hogy a görög kormánypalcát Fókász császár megalázza, Szarvara nevű főemberét elküldte, hogy minden keleti országot hódoltasson be neki. Megelőzte ezt az, hogy Khozroész tíz keresztényt megölt, mivel a zsidók megvásárolták őket tőle, hogy elpusztítsák. Szarvara eljutott egészen Szkutariig. Herakliosz császár a templomi aranyedényeket öntette be, hogy többet és jobbat adjon át. Az Égei-tengernél Perzsiába ment és legyőzte őket. Nem sokkal azután Khozroész fia megölte atyját és Heraklioszhoz pártolt.

A miziai Kagán és a szkíta vezér ezeket látva fölbontotta a görögökkel a békét. Nagy hadsereggel Konstantinápolyba érkezett és Istent káromló szavakat hangoztatott.

I. Szergiosz pátriárka sok embert vigasztalt meg, hogy ne csüggedjenek el, hanem vessék reményüket az Istenbe és az Ő legtisztább Anyjába, az Istenszülőbe. Vonosz patrícus is hasonlóan cselekedett, hogy a hadsereg is az Istenbe vetve bizalmát végezze a feladatát. A pátriárka a néppel együtt az Istenszülő képét körülhordozta és igyekezett megerősíteni a népet. Szarvara keletről, Kagán pedig nyugatról támadva felégették a város környékét. Akkor a pátriárka Krisztus nem kézzel festett ikonját, a szent keresztfát és az Istenszülő ruháit körülhordozta a falak mentén.

A szkíta Kagán a szárazföld felől támadott. Olyan túlerővel, hogy egy görögre tíz szkíta jutott. De a görögök az Istenszülő segítségével bátorságot merítve teljesen legyőzték őket.

Kagán ezt mondta nekik: „Ne csaljon meg benneteket az Isten, Aki-ben bíztok, mert az éjjel mindenképpen beveszem a városotokat.”

Kagán és Szagon megegyeztek, hogy egyszerre támadnak Konstantinápolyra, de úgy legyőzték őket a görögök, hogy nem volt elegendő emberük a halottakat elégetni. A fegyveresek pedig az Istenszülő Blakhernénál lévő templománál (a Forrás-templomnál) legyőzték az ellenséget.

Látható volt az Istenszülőnek ez a dicsőséges tette, hogy a blakhernéi tengerpartnál mindenkit felforgattak. Konstantinápoly istenfélő lakosai, az Istenszülőnek hálát adva, egész éjszakai, „le-nem-ülő” éneket hangoztattak Nekí, mint aki értük virrasztott és megsegítette őket a többszörös túlerővel szemben. Ennek tiszteletére kezdték a „le-nem-ülő” (akathisztoosz) imádságot végezni. Így nevezték el, hogy így tegyen a nép és a papság az Istenszülő ezen segítsége tiszteletére.

A második esemény, amikor az Istenszülő megsegítette a népet, 36 évvel később, IV. Konstantinosz Paganátosz uralkodása idején történt. Akkor az avarok törtek Konstantinápolyra, és hét évig ostromolták. Közike vidékén teleltek és sokan megfagytak közülük. Visszavonulóban a Sziléának nevezett tengerbe fulladtak. A nép az Istenszülő közbenjárásának tulajdonítja ezt az eseményt, amely 674-678 között történt.

Harmadszor Izauri Leó alatt sietett az Istenszülő a város segítségére. Akkor az avarok egy hosszabb pusztítás-sorozat után támadtak Konstantinápolyra. Elpusztították Perzsiát, Egyiptomot és Líbiát, Indiát, Etiópiát és Hispániát. Utoljára a császárvárosra támadtak. A nép és a papok a szent keresztet és az Istenszülő Hodigidria (Útmutató) -ikonját hordozták körül a falakon. A legenda szerint a csatában minden hajó és harcos elesett, három hírmondó kivételével.

Ezeknek a csodáknak az emlékét Nagyböjt ötödik szombatján (Akathisztoosz-szombat) ünnepli Szent Egyházunk, mintegy segítséget kérve az Istenszültől a Nagyböjt nehéz küzdelmében.

A himnusz elnevezése

Az akathisztoosz kialakulását a VI-VII. századra teszik. Ekkor volt a már említett, több ízben előforduló konstantinápolyi ostrom.

Az akathisztoosznak nincs igazi címe. Egy rendelkezést hordoz az Egyház részéről a hívek számára: „a-kathiszto”, vagyis „nem ülve”, hanem „állva” kell végezni.

Az állás a nagyobb tisztelet jeleként jelenik meg az Egyház szertartásaiban. A fokozott lelki figyelem, éberség és tisztelet kifejezője. Gondol-

junk az evangélium olvasására, amely Isten igéjének a közvetítése számunkra, és a Nagybemenetre, amely Krisztus Jeruzsálembe való bevonulását jelképezi. E nagy események alkalmával a hívek felállnak, hogy kifejezzék tiszteletüket.

2. Az Istenszülő Akathisztoosza és az Akathisztooszon bemutatása

Az Istenszülő Akathisztoosza

Az Istenszülő Akathisztoosza Jézussal és az Istenszülővel kapcsolatos eseményeket és dogmákat mondja el. 24 versszakból áll, melyben a 12 konták és a 12 ikosz váltogatja egymást. Az első kontákat és ikoszt a végén meg kell ismételni.

Az első konták „bátor hadvezérnek”, „megszabadítónak” nevezi az Istenszült, a már többször említett konstantinápolyi ostromra vonatkozóan, mintha Ő menne a seregek élén. Az első ikosztól kezdve, és a következő kontákokon és ikoszokon keresztül egészen a nyolcadik kontáig Jézus gyermekkorának eseményeit énekelhetjük végig. A himnusz első 12 versszaka, amint látjuk, Lukács evangéliumából, a gyermekélettörténetet foglalja magába, kezdve az Örömhírvételtől Jézus templomban való bemutatásával bezáróan. A következő 12 versszak az első 12-vel kapcsolatos dogmatikai igazságokat tartalmazza. Mindegyik konták, a bevezetőn kívül, az ószövetségi himnuszok (zsoltárok) szokásos Alleluja-fennhangjával zárul.

Az ikoszok egyharmadát az előének teszi ki, amely bővebb kifejtése a kontáknak. Kétharmada 12 dicsőítő sorból áll, szokásos „Üdvözlégy” megszólítással. Az Üdvözlégy megszólítás más fordításokban még pontosabb, ahol „örvendj”-nek (gör: khaire) fordítják. Az Istenszülő Akathisztooszában ebben a részében ószövetségi utalások is megtalálhatók, amelyek Jézusra és az Istenszülőre vonatkoznak. Külön megfigyelhetjük ebben az Istenszülő-himnuszban a Máriában levő ellentétek harmonikus egységének témáit: szűz és anya, ó és új, Istent és embert szülő.

A harmonikus egységet még a sorok kezdete is kiemeli. Az eredeti görög szöveg ábécés akrosztichon, vagyis minden ének a görög ábécé betűivel kezdődik.

Szerzője és keletkezési ideje

Az Akathisztosz szerzőjére vonatkozóan nagyon sok vélemény van, de a tanulmányok és könyvek nem jutnak közös nevezőre. Germanosz konstantinápolyi pátriárkától kezdve, Szergiosz pátriárkán és Pizidiai Györgyön keresztül Rómanosz Melódoszig nagyon sok név jött már szóba.

Az V. század közepén állíthatták össze. Biztos, hogy a szerzője nagy költő volt. Kiváló teológus és kitűnő gondolkodó. Csodálatos szintézisbe tudta hozni az imádságot és a hitet, amelyet az Egyház vall. Mindezt úgy, hogy teljesen megmaradt az alázatosság névtelenségében.

Műfaja

Az Akathisztosz ünnepi műfaj, elsősorban dicséret, dicsőítés. Az Akathisztosz célja nem a keresztény hittitkok magyarázása, hanem az isteni titok előtt érzett hódolat és megrendülés kifejezése. Lelki örömet akar kiváltani azzal, hogy a hívő a hit által ennek a csodának a részese. Ezért nemcsak tanítja a hívőket az Istenszülő Akathisztosza, hanem dogmatikai igazságokat is akar közvetíteni.

Az Akathisztosz-ikon bemutatása

Az Egyház tiszteletében tudjuk, hogy az ének mellett a festett ige, a képábrázolás is megjelenik. A középkor óta nemcsak az énekelt hanem a festet Akathisztosz-himnusz, mint Akathisztosz-ikon is megjelenik az Egyház hagyományában.

A himnusz vizsgálatánál szemléljük annak ikonját is, amelyet a mellékletben találunk. Az ikonon is a bibliai alap a legfeltűnőbb.

Az ikonon a nagy középső kép a témát ábrázolja: „Ősidők óta tisztelnék téged, Istenszülő, a próféták”. Virágmandorlával körülvéve, császári bíbor öltözetben ott ül a trónon az Istenszülő: az Úrnő kegyesen meghajtvá fejét a próféták felé. Egy kisebb ugyanilyen mandorlában ábrázolva láthatjuk Krisztus–Emmánuel, vagyis Isten emberré lett örök Igéjét. A Krisztus és az Istenszülő körül álló próféták mindegyike egy-egy írástekerceset tart a bal kezében, amelyen Krisztusnak Máriától való születésére vonatkozó vers olvasható, jobb kezükben pedig a jóslat szimbólumát tartják. Csak Bileámnál (középen lent) tűnik úgy, mintha hiányozna ez a szimbólum, a „ragyogó csillag”. Ez azonban maga Krisztus, akit a látnok fölött ábrázol a festő, mint jóslatának beteljesülését.

Teljes formájukban így hangzanak az írástekercesen szlávul csak kez-dőbetűkből álló mondások, jobbra fentről kezdve:

Ezekiel: „Isten kapujának neveztelek, egy zárt kapunak, melyen egyedül csak az Úr, Isten vonul át.” (vö. Ez 44,2)

Jákob: „Én az álomkép alapján létrának ábrázollak, mely a földről egészen a Krisztus égboltozatáig ér.” (Ter 28,12)

Gedeon: „Gyapjúnak neveztelek Téged egykor, tisztaságos Szűz. A Tőled való csodálatos születést a gyapjú mutatta meg nekem.” (vö. Bir 6,36)

Dániel: „Szellemi hegynék neveztelek egykor, tiszta Szűz Anya, amelyből levált a kő.” (vö. Dán 2)

Izajás: „Egykor (Isten) izzó parázshoz használt csípővasnak nevezlek Téged, Szűzanya, Krisztus trónja.” (vö. Iz 6,6)

Bileám: „Megjövendöltem, ó Szűz, hogy egy ragyogó csillagot, Isten Igéjét fogod megszülni.” (vö. Szám 24,17)

Dávid: „Frigyládának neveztelek egykor Téged, ó Szűz, a templom-fenségének láttán.” (vö. Zsolt 132,8)

Mózes: „Csipkebokornak nevezlek Téged, az emberek oltalmát és védelmét, titkodat döbbsenten felismerve a csipkebokorban.” (vö. Kiv 3,2)

Áron: „Énekekben mint vesszőt jövendöltelek meg Téged, ó Szűz; mely kihajtotta a Teremtőt, mint virágot.” (vö. Szám 17,23)

Jeremiás: „Útnak láttalak Téged, ó Szűz, Izrael leánya, az élet új útjának, mely kivezet a tévutakból.” (vö. Jer 18,15 ; 21,8; 31,21)

Habakuk: „A Lélektől kapott látnoki tehetséget hordozva láttalak Téged, a sűrű erdejű és megárnýékolt hegyet.” (vö. Hab 3,3)

A jövendölések bemutatása után, szemléljük a 24 keretképet, amely a hívő ember számára kimeríthetetlen lehetőséget ad az elmélkedésre. Isten titkai válnak ezekben a képekben jelenvalóvá.

Nézzük először a felső sort.

„Üdvözlégy, kegyelemmel teljes, az asszonyok között” – szolt az örömhírt hozó angyal az égből leszállva Máriához, aki a Jakab-ősevangélium szerint éppen vizet merített egy kútnál. Neki magának kell kúttá válnia, aki magába foglalja az életet, az élő-vizet.

A második képen Mária az örömhírt fogadja, a következőn pedig trónon ül Isten küldötte előtt: az isteni Lélek leszáll rá.

A negyedik képen a kék kör – a lelkiek színe – az értelem számára érzékelhetővé teszi a történetet, Krisztus-Emmánuelnek a Szűzanya testében való ábrázolásával: „Mert a te méhedet égi trónná alkotta, s bensődet a mennynél ékeesebbé tette.”

Az ötödik kép azt mutatja be, hogyan köszöntötte Erzsébet Máriát: „Hogy lehet az, hogy Uramnak anyja látogat el hozzám.”

A következő Józsefet ábrázolja, amint kétségeivel, szemrehányásával áll Mária előtt.

A hetedik és egyben a felső sor utolsó képe Krisztus születésének az ikonja.

A bal oldali képek közül a két következő a napkeleti bölcsek Betlehembe, majd haza vezető utazását mutatja.

A jobb oldalon, ezekkel átellenben a királyi bölcsek hódolását, alatta pedig az egyiptomi menekülés ikonját láthatjuk.

A harmadik kép a bal oldalon a Szent Családot, az igaz Simeont és Anna prófétaasszonyt ábrázolja: ez a Jézus templomba való bevezetésének az ikonja.

A szemközti ikonon Krisztus, az Isten Igéje közösségének a beteljesedés ígéretéről, az új ég és új földről beszél (Jel 21,3-7).

A bal oldal negyedik képe szerzeteseket ábrázol, akik dicséret és könyörgés közben egészen a magasba irányítják tekintetüket. Fent a népek számára adott „jel” Krisztus és az „Istenszülő a Jellel”.

A jobb oldal negyedik ikonja a deézis: a mennyei világ imádja az emberré lett Istent, a földi világ az Istenszülővel és az Úr Előhírnökével, Keresztelő Jánossal együtt könyörög: „Szent Isten, Szent Erős, Szent Halhatatlan, irgalmazz nekünk!”

A bal oldali ötödik kép a Megváltót mutatja a mennyei erőkkel körülvéve, akiket a nagy körben ábrázol. „Istenünk, Te Fiadat angyalaid alá csak kevés aláztad. Majd dicsőséggel és fönséggel koronáztad meg Őt, s mindent lába alá vetettél.” A szemközti oldalon a trónoló Istenszülőt láthatjuk gyermekével, oldalán a püspökökkel, mint „a világ lenézetteinek és megvetetteinek” képviselőivel. Mária lábainál pedig a tanácstalan „világi bölcsek” vannak.

Az alsó képsor bal szélső ikonján Jézust a keresztrefeszítéshez vezetik. „Ezért minden tekintetben hasonlóvá kellett válnia testvéreire, hogy irgalmas és Istenhez hűséges főpap legyen, és levezekelje a nép bűneit.” (Zsid 2,17)

A következő kép Máriát a közösség (itt egy nővérközösség) vezetőjeként mutatja (Kor 11,2-3), vagyis védőfalként mindazok számára, akik oltalma alá sietnek (Zsolt 27,1-5).

A harmadik ikon a mindenek Urát, Krisztust dicsőítő és Neki hálát adó közösséget mutatja be.

Az alsó sor középső ikonja különleges kapcsolatban áll a középső kép virágmandorlájában levő Istenszülővel és Krisztus-Emmánuellel: az Istenszülő zsámolyon áll egy sötét hegyi barlangban. Ő, aki már Krisztus világosságának hordozója, kiemelkedik a sötétség fölé, miközben a közösség imádkozva sereglük köréje a sötétben: „A nép, amely sötétségben ült, nagy világosságot látott. Világosság támadt azoknak, akik a halál országában és árnyékában ültek.” (Mt 4,16)

Az alsó sor ötödik képe Krisztust, a győzedelmeskedő Megváltót ábrázolja, amint Ádámot kihúzza a sírból, és az eltépett adóslevelet kiveszi az alvilág fejedelmének kezéből.

A következő kép az egész közösséget mutatja, amint az Akathisztosz himnusz a fent az oszlopok között egy ikonon látható Krisztust és Édesanyját dicsőíti. A közösség tagjai közül néhányan egy templomot tartanak a kezükben:

„Énekelvén fiadat dicsérünk téged mindnyájan, Istenszülő, mint lelkes templomot. Az ugyanis, aki a mindenséget a kezével fönntartja, nálad vett lakást, miáltal megszentelt, megdicsőített téged, és tanított mindenkit, hogy énekeljék néked:

Üdvözlégy, az Isten és az Ige sátora;

Üdvözlégy, Szentlélekkel megárnnyékozott frigyszekrény;

Üdvözlégy, az élet kifogyhatatlan kincstára!” (A 12. ikoszból)

Az utolsó ikonon az egész közösség, középen a kórusvezetővel az Akathisztosz himnuszt ünnepli. Itt is egy Istenszülőt a gyermekével ábrázoló ikon található a kép felső felén. S mivel Krisztus a Szentlélek által a közösségben lakást vesz magának, jelenvalóvá válik (Mt 18,20), így az egész közösség – s ezzel a közösséggel együtt mi is – énekeljük az Istenszülő szavait:

„Magasztalja az én lelkem az Urat és örvendez lelkem az én Üdvözítő Istenemben!

Mert megtekintette szolgálójának alázatosságát, ime, mostantól boldognak hirdet minden nemzedék!

Mert nagy dolgot cselekedett velem a Hatalmas, kinek szent az ő neve.”

(Akathisztosz ének prokimenjének verse, 6. hang, Lk 1,46-49)

3. Az Istenszülő Akathisztoszának bibliai képei

Az Istenszülő megjelenése a bibliai képek alapján

I. Konták:

Mint bátor hadvezérnek győzelmi éneket, s mint megszabadítónak minden rossztól, hálaadó imát zengünk neked, Istenszülő! S ki legyőzhetetlenül hatalmas vagy, kérünk téged, mentsd meg a te szolgálóidat minden bajtól, hogy teljes szívvel énekeljük neked: Üdvözlégy, Istennek szeplőtelen jegyese!

Lk 1,69: Erős szabadítót támasztott nekünk, szolgálójának Dávidnak házából.

Az Istenszülő akathisztoszának szerzője „szabadító”-nak nevezi Szűz Máriát, aki az embereket megszabadítja a veszélytől (a büntől, a gyengeségtől), mint azt Konstantinápolyban tette. Lukács evangéliumában Zakariás szájából hangzanak el ezek a szavak, amelyek azt akarják kifejezni, hogy a jövendölések beteljesedni látszanak, meg fog születni a Megváltó. A Megváltónak a szülője Mária. Mivel Krisztust, a szabadítót szülte, ezért nevezi az Őt „szabadító”-nak.

I. Ikosz:

A trónálló angyal elküldetett a mennyből, hogy így köszöntse az Istenszülőt: „Üdvözlégy!” – és látván téged, Urunk, már előre megtestesülten, elcsodálkozott, és megállva szellemi hangon ily módon köszönté őt.

Lk 1,26-28: A hatodik hónapban Isten elküldte Gábor angyalt Galilea Názáret nevű városába egy szűzhöz, aki egy Dávid házából való férfinak, Józsefnek volt a jegyese, és Máriának hívták. Az angyal belépett hozzá és megszólította: „Üdvözlégy, kegyelemmel teljes! Veled van az Úr! Áldottabb vagy minden asszonynál!”

Az evangélista Gábor angyal köszöntését tárja elénk, mellyel megszólítja az imádkozó Máriát. Az „Üdvözlégy, kegyelemmel teljes” megszólítás azt akarja kifejezni, hogy nem egy egyszerű asszonyról van szó,

hanem egy olyan valakiről, aki magát az Isten fiát hordozza méhében. Az „Üdvözlégy” megszólítást, amely megjelenik az ikoszok sorainak kezdőszavaként, más fordítás „Örvendezz”-nek fordítja. (Erről már előbb volt szó). Ez még jobban kifejezi, hogy Máriának is örvendezni kell azon, hogy ilyen nagy titok befogadója lett. Az ikoszból kiderül számunkra, hogy még az angyal is „elcsodálkozott és szellemi hangon” köszöntötte az Istenszülőt.

Üdvözlégy, ki által megsemmisül az átok!

Ter 3,14-18: Az Úristen így szólt a kígyóhoz: „Mivel ezt tetted, átkozott leszel minden állat és a mező minden vadja között. Hasadon csúszol és a föld porát eszed életed minden napján. Ellenkezést vetek közed és az asszony közé, a te ivadékod és az ő ivadéka közé. Ő széttiporja fejedet, te pedig sarkát veszed célba.” Az asszonyhoz pedig így szólt: „Magsokasítom terhességed kínjait. Fájdalmak közepette szüled gyermekeidet. Vágyakozni fogsz férjed után, ő pedig uralkodni fog rajtad.”

A Teremtés könyvében olvashattunk az átokról, mely az ember vétékének következménye lett. Az Isten átkozza meg Ádámot és Évát. Utal a Szentírás arra, hogy majd Éva ivadéka széttiporja a kígyó fejét, s ezáltal fog az átok megsemmisülni.

Üdvözlégy, ki által az elesett Ádám új életre szólítottatik!

Róm 6,4: ...miként Krisztus az Atya dicsőségére feltámadt a halálból, úgy mi is új életre keljünk.

Krisztus feltámadása által kapunk lehetőséget az „új életre”. Jézus Krisztust új Ádámként is szokták emlegetni, ahogy Szent Pál írja: „Ahogy az írás mondja: „Ádám az első ember élő lényé lett”, az utolsó Ádám pedig éltető lélekké.” (1Kor 15,45) Az új Ádám mint ember Mária által jött a világba.

Üdvözlég, ki által Éva megsza-
badul vétkeiktől!

Ter 3,16: *Megsokasítom terhességéd kín-
jait. Fájdalmak között szüled
gyermekedet.*

Iz 25,8: *Istenünk az Úr letörli a könnyet
minden arcáról, lemossa népéről a
gyalázatot, lemossa az egész föl-
det.*

A Teremtés könyve Éva könnyeit tárja elénk, amely büntetése lett. Mária az, aki Krisztus által megszabadítja a könnyektől. Izajás pedig a messiási lakomára utal, ahol maga az Úr fog letörölni minden könnyet.

Üdvözlég, magasság, melyet
emberi gondolat föl nem ér!
Üdvözlég, mélység, melyet em-
beri szemek nem láthatnak be!

**Ef 3,18-
19:** *Akkor majd fel tudjátok fogni az
összes szentekkel együtt, mi a
szélesség és hosszúság, a magas-
ság és mélység, s megismeritek
Krisztusnak minden értelmet
meghaladó szeretetét, és beteltek
az Isten egész szeretetével.*

Ef 3,9: *...és felvilágosítsak minden em-
bert, hogy valósult meg ez a ti-
tok...*

A magasság és mélység Krisztusban jelenik meg. A titokra utal itt Szent Pál, amely az Istenszülőben ment végbe, amelyet „emberi gondolat föl nem ér” és „emberi szemek nem láthatnak.”

Üdvözlég, ki hordozod azt, ki
fönntart mindeneket!

Zsid 1,3: *...Ő tartja fenn hathatós kezével
a mindenséget.*

A „...ki fönntart mindeneket” jelző Jézusra vonatkozik. Ő tartja fenn a mindenséget. Ezt a „fönntartót” hordozza az Istenszülő.

Üdvözlég, csillag, ki előre jelez-
ted a napot!

**Szám
24,17:** *Csillag tűnik fel Jákob törzséből,
jogar sarjad Izraelből.*

A Számok könyvében Bileám jövendölését olvashatjuk. Elragadtatásban beszél a csillagról és a jogarról. Ez Dávidra, a moabiták legyőzőjére és Krisztusra az ellenségei legyőzőjére vonatkozik. Áttételesen vonatkozik az Istenszülőre, aki magában hordozta és megszülte a csillagot.

Üdvözlég, mert általad megújul
a teremtmény!

Gal 6,15: *Mert sem a körülméltés nem ér
semmit, sem a körülméletlenség,
hanem csak az új teremtmény.*

Ez az utalás Krisztusra vonatkozik, aki az új teremtmény. Krisztus pedig Mária által lépett a világba. Ezért dicsőítheti az angyal újra és újra, hogy „Üdvözlég”.

II. Konták:

Tudva öntisztaságát a Szent Szűz,
bátran mondja Gábrrielnek: „Di-
cső szavaid érthetetlenek lelkem
előtt. Miképpen beszélhetsz
ugyanis természetfölötti fogantatást
követő szülésről, énekelve?”

Lk 1,29: *Ennek hallatára Mária meghök-
kent és gondolkodni kezdett rajta,
miféle köszöntés ez.*

A köszöntés megdöbbeníti Máriát. A szavak, amelyekkel az angyal megszólítja őt, és a titok, melynek befogadására készül elgondolkodtatják. Az Akathisztosz szerzője ki is domborítja ezt és a második ikosz előéne-
kében kérdéssel fordul Gábrrielhez.

II. Ikosz:

A megfoghatatlan értelmet meg-
érteni akarván a Szűz, így szólt a
szolgálattévő angyalhoz: „Mi-
képp lehetséges, mondd meg ne-
kem, hogy én a tiszta szűz fiat
szüljek?” Amaz félve felelt neki
így énekelve.

Lk 1,34: *Hogyan válik ez valóra, amikor
férfit nem ismerek?*

A kontákban is felmerül a titok, amelyre a Szűz választ keres, amely elgondolkodtatja Őt. Az ikoszban teszi fel a kérdést az angyalnak, aki csak „félve” tud rá válaszolni az ikosz további soraiban.

Üdvözlég, mennyei lépcső, melyen alászállott az Isten!

Ter 28,10-19: Jákob elindult Beersebából és Háránba ment. Eljutott egy helyre és ott maradt éjszakára, mert a nap már leszállt. Fogott egy követ azon a helyen, feje alá tette támasznak és lefeküdt azon a helyen aludni. Álma volt: Íme egy létra volt a földre állítva s a hegye az eget érte. S lám az Isten angyalai le- és feljártak rajta. Az Úr fölötté állt és így szólt: „Az Úr vagyok, atyáidnak, Ábrahámnak Istene és Izsáknak Istene. A földet, amelyen pihensz, neked és utódaidnak adom. Nemzetséged olyan lesz, mint a föld homokja, ki kell terjesztened nyugatra és keletre, északra és délre, általad és utódaid által nyer áldást a föld minden népe. Nézd, én veled vagyok. Mindenütt oltalmazlak, ahová mégy és visszavezetlek erre a földre. Nem hagylak el, amíg véghez nem viszem, amint megígértem neked.” Jákob fölébredt álmából és így szólt: „Valóban az Úr van ezen a helyen és én nem tudtam.” Megborzadt és azt mondta: „Milyen félelmetes ez a hely, valóban itt van az Isten háza és itt van az ég kapuja.” Amikor Jákob másnap reggel felébredt, vette a követ, amelyen fejét nyugtatta, felállította emlékkőül és olajat öntött rá.

A költő Jákob létrájára tesz utalást, melyen az angyalok jártak át a földről az égbe. Az Istenszülőt szokták „mennyeckbe vezető létrának” nevezni, melyen mint Jákob álmában az angyalok, úgy jött Krisztus a világra.

Üdvözlég, gonosz szellemek vérező sebe, mely miatt azok sokat sírnak!

Ter 3,15: Ellenkezést vetek közéd és az asszony közé, a te ivadékod és az asszony ivadéka közé. Ő széttiporja fejedet, te pedig sarkát veszed célba.

Arra látunk utalást, hogy az Isten már a bűnbeesés után megígéri azt, Aki majd legyőzi a gonoszt. Megígéri, hogy az asszony szülöttje széttiporja a sátán fejét. S ahogy Simeon jövendöl: „sokak romlására” lesz ez a gyermek.

III. Konták:

A Magasságbelinek ereje árnyékozá meg akkor a Szűzet, hogy anyává legyen, és őt mindazok számára termőfölddé téve, kik üdvösséget akarnak aratni, miedőn így énekelnek.

Lk 1,35: A Szentlélek száll rád, s a Magasságbeli ereje borít be árnyékkal.

A himnusz szerzője a második ikoszban feltett kérdésre („Miképpen beszélhetsz természetfeletti fogantatást követő szülésről?”), ebben a kontákban adja meg a választ, Lukács evangéliumának a folytatásával. A titokra utal, amely a Szentlélek ereje által valósult meg.

III. Ikosz:

Istent méhébe fogadván a Szűz, fölsietett Erzsébethez. Ennek magzata pedig, rögtön megismervén az ő köszöntését, örvendett és megmozdulván, mintha énekelne, így kiáltott az Istenszülőhöz.

Lk 1,39-45: Mária még ezekben a napokban útnak indult, és a hegyekbe sietett, Júda városába. Zakariás házába tért be és üdvözölte Erzsébetet. Amikor Erzsébet meghallotta Mária köszöntését, örömeiben megmozdult méhében a gyermek, maga Erzsébet pedig betelt Szentlélekkel. Hangosan felkiáltott: „Áldott vagy az asszonyok közül és áldott a méhed gyümölcse! Hogy lehet az, hogy Uramnak anyja látogat el hozzám? Lásd, mihegyt meghallottam köszöntésed szavát, az örömtől megmozdult méhemben a gyermek. Boldog, aki hitt annak beteljesedésében, amit az Úr mondott neki.”

A harmadik ikosz elmondja, hogy az Istenszülő a titkot méhébe fogadta („Az Úr szolgálója vagyok, teljesedjenek hát be rajtam a szavaid.” Lk 1,38) és meglátogatja Erzsébetet. Itt már úgy jelenik meg Mária, mint a

méhében az Isten fiát hordozó Istenanya. A szerző még ki is emeli a nagyobb tisztelet jeleként, hogy Erzsébet „magzata pedig rögtön megismerve az ő köszöntését, örvendett, és megmozdulván, mintha énekelne...”

Üdvözlégy, hervadhatatlan szőlő-lövessző tökéje! | **Jn 15,5:** *Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlőlövessző.*

Krisztus itt magára vonatkoztatja, hogy Ő a „szőlőtő”. Ez a „szőlőtő” az Istenszülőből hajtott ki.

Üdvözlégy, halhatatlan gyümölcsbirtokosa! | **Zsolt 1,3:** *A víz mellé ültetett fa megadja gyümölcsét.*

Ez az idézet arra akar utalni, hogy az egyszerű, Istenhez közeli életnek (víz mellé ültetett fa) van értelme. Ilyen Istennek szentelt életet élt az Istenszülő, meg is hozta gyümölcsét.

Üdvözlégy, ki az emberszerető földművest gondozod! | **Jak 5,7:** *A földműves türelemmel vár a termésre.*

Az „emberszerető földműves” Jézus Krisztus, aki türelemmel vár arra, hogy „harminc-, hatvan-, sőt százszoros termést” (Mk 4,20) hozzunk. Ennek a földművesnek a szülője, gondozója Mária.

Üdvözlégy, szántóföld, melyen az irgalom bősége termett meg! | **Jn 4,35:** *Nézzétek a szántóföldeket, már megértetek az aratásra!*
Júd 2: *Irgalomban, békességben és szeretetben bőven legyen részetek.*

Az „irgalom bősége” az Isten Szent Fia, aki megjelenik az irgalmas szamaritánusnak, de a tékozló fiú apjának (ld. egy Chevetogne-i ikon) alakjában is. A szántóföld, ahol ez az irgalom bőségesen megterem, az Istenszülő.

Üdvözlégy, imádság kedvesen fogadott illatáldozata! | **Lk 1,9:** *...hogyan illatáldozatot mutasson be.*

Az illatáldozat nagy tiszteletnek a kinyilvánítása volt. Az ószövetségben lényegesen fontos. A tömjén füstben felszálló illata az Istennek szóló dicséretet is jelzi. Tömjént égetni, annyi mint Istent imádni, engesztelni. Az „engesztelő áldozat” (1Jn 2,2) Jézus Krisztus, és ilyen Istent dicsőítő életet él Szűz Mária.

Üdvözlégy, mert általad az Istennek a halandók iránti jóakarata megnyilvánult! | **1Jn 4,9:** *Isten szeretete abban nyilvánul meg bennünk, hogy az Isten elküldte világba Egyszülött Fiát, hogy általa éljünk.*

Isten szeretete abban nyilvánul meg, hogy elküldte szent Fiát a világba, az Istenszülő által. Általa lett emberré Krisztus. Márián keresztül jött a világba az Egyszülött Fiú. Ebben nyilvánul meg Isten halandók iránti jóakarata.

Üdvözlégy, mert általad a halandók bizalommal közeledhetnek az Istenhez! | **Jak 4,8:** *Közeledjétek az Istenhez, majd Ő is közeledik.*

Az Istenszülőre gyakran szokták mondani, hogy Ő a mi mennyei édesanyánk, aki könyörög, közbenjár érettünk az Istennél. Ő adja a bizalmat, hogy közeledhessünk az Istenhez.

IV. Konták:

A kétkedő gondolatok vihara dülvén lelkében, megzavarodott a tisztaéletű József. Tisztának ismert téged, de azt vélte, hogy erőszakot szenvedtél, ő Szeplőtelen! Midőn azonban megtudta, hogy te a Szentlélektől fogantál, felkiáltott. | **Mt 1,19-25:** *Férje, József igaz ember volt, nem akarta a nyilvánosság előtt megszégyeníteni, ezért úgy határozott, hogy titokban bocsátja el. Míg ezen töprengett, megjelent neki álmában az Úr angyala és így szólt hozzá: „József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni feleségedet Máriát, hiszen a benne fogant élet a Szentlélektől van. Fiút szül, akét Jézusnak nevezel el, mert ő szabadítja meg népét bűneitől.” Ezek azért történtek, hogy beteljesedjék, amit az Úr a próféta szavával mondott: Íme a szűz fogant és szül, Emmámuel lesz a neve. Ez azt jelenti: Velünk az Isten. József erre felébredt álmából, s úgy tett, ahogy az Úr angyala parancsolta. Magához vette feleségét, de nem ismerte meg, míg világra nem hozta fiát, akinek a Jézus nevet adta.*

A himnusz szerzője Máté evangéliumát veszi alapul, mikor József töprengéséről ír. A nagy titok felkavarja az igazéletű embert. De álmában kinyilatkoztatást kap, hogy a Máriában fogant élet a Szentlélek erejéből van, s belenyugszik Isten akaratába.

IV. Ikosz:

Megtudván a pásztorok az angyalok énekéből, hogy Krisztus testet öltve, hozzájuk érkezett. Siettek hozzá, mint pásztorhoz és látták, hogy ő mint szeplőtelen Bárány, Mária kebelén táplálkozik, kihez énekelve így szólottak.

Lk 2,8-20: Pásztorok tanyáztak azon a vidéken, kint a szabad ég alatt, és éjnek idején őrték nyájukat. Egyszerre csak ott állt előttük az Úr angyala, és beragvotta őket az Úr dicsősége. Nagyon megijedtek. De az angyal megnyugtatta őket: „Ne féljétek! Mert nagy örömet adok tudtul nektek és az egész népnek. Ma megszületett a megváltótok, Krisztus, a Úr, Dávid városában. Ez lesz a jel: Találtok egy jászolba fektetett, bepólyált gyereket.” Egyszeribe mennyei sereg sokasága vette körül az angyalt, és dicsőítette az Istent ezekkel a szavakkal: „Dicsőség a magasságban Istennek és békeség a földön a jóakarató embereknek.” Mihelyt az angyalok visszatértek a mennybe, a pásztorok így szóltak egymáshoz: „Menjünk el Betlehembe, hadd lássuk, ami történt, amit az Úr tudunkra adott.” Gyorsan útra keltek és megtalálták Máriát, Józsefet és a jászolban fekvő gyermeket. Azután, hogy látták őket, azt is elbeszélték amit nekik a gyermek felől mondtak. Aki csak hallotta, csodálkozott a pásztorok beszédén. Mária meg mind emlékezetébe véste szavaikat és szívében gyakran elgondolkozott rajtuk. A pásztorok hazatértek, dicsőítették és magasztalták az Istent mindenért, amit csak hallottak és láttak. Én vagyok a jó pásztor.

Jn 10,11:
Iz 40,11:

Iz 53,7

1Pt 1,18-19

Mint a pásztor, úgy legelteti a nyáját. Karjára veszi bárányait, az ölében hordozza őket, és nagy gondtal vezeti az anyajuhokat.
Mint a juh, amelyet leőlni visznek, vagy amint a bárány elnémul nyírója előtt, ő sem nyitotta ki a száját.
Hisz tudjátok, hogy nem veszendő ezüstön vagy aranyon szabadultatok az atyáitoktól rátok hagyományozott értéktelen életmódból, hanem Krisztusnak a hibátlan és egészen tiszta báránynak a vére árán.

Ennek az ikosznak az előéneke nagyon gazdag szentírási idézetekben. A szerző több újszövetségi helyhez köti mondanivalóját, de ugyanakkor megtaláljuk benne Izajás jóvendülésének részleteit is. Lukács evangé-

liumából a pásztorok látogatása az alaptörténet. S a szent szerző ide ágyazza bele a szent tanításokat, amelyek arra utalnak, hogy Jézus mint pásztor és bárány jelenik meg előttünk.

„Siettek hozzá, mint pásztorhoz...” – János evangéliumára utal, ahol Jézus azt mondja, hogy „én vagyok a jó pásztor”, s Izajás jóvendöléseiben is találunk rá utalást: „Mint pásztor úgy legelteti a nyáját.”

„Ő, mint szeplőtelen Bárány...” – Péter apostol „hibátlan báránynak” nevezi Krisztust, Izajás pedig leöletésre vezetendő bárányról ír, aki „elnémul nyírója előtt”, vállalja a szenvedést.

Üdvözlégy, ki anyja vagy a báránynak és pásztornak!

Jn 1,29: Nézzétek, az Isten báránya.
Jn 10,11: Én vagyok a jó pásztor.

János evangélista utal arra, amit a negyedik ikoszban a bárányról és a pásztorról énekeltünk. Keresztelő Szent János szájából hangzik el, hogy Jézus a „bárány” és maga Jézus mondja, hogy ő a „jó pásztor”. A „báránynak és pásztornak”, vagyis Jézus Krisztusnak az Anyja Mária.

Üdvözlégy, mert általad megnyitja a Paradicsom ajtaját!

Ter 3,23: Ezért az Úristen eltávolította (ti. az embert) az Éden kertjéből, hogy művelje a földet, amelyből lett.

Amint a Teremtés könyvében (3,23) olvashatjuk – az ember kiűzetett Éva vétke által a Paradicsomból. Az „új Évának” kell eljönni, hogy megszülje Krisztust, aki megnyitja a Paradicsom ajtaját.

V. Konták:

Meglátván a bölcsék az Istentől küldött csillagot, követték annak sugarait, és szövétnekül használván azt, keresték vele az erős Királyt. Midőn pedig elérkeztek az Elérhetetlenhez, megörvendezve énekelték neki.

Mt 2,1-2: Amikor a júdeai Betlehemben Heródes király idejében Jézus megszületett, bölcsék jöttek napkeletről Jeruzsálembe és kérdezősködtek: „Hol van a zsidók újszülött királya? Láttuk csillagát napkeleten s eljöttünk, hogy bemutassuk neki hódolattunkat.”

Mt 2,9-10: S lám a csillag, amelyet napkeleten láttak, vezette őket, míg végre meg nem állt a hely fölött, ahol a gyermek volt. A csillagot megpillantva nagyon megörültek.

Az ötödik konták a Máté evangélista leírásában szereplő keleti bölcsek látogatását mondja el, akik az „Istentől küldött csillagot követve” jutottak el az „erős Királyhoz”.

V. Ikosz:

Midőn a káldeabeliek a Szűz karján látták azt, aki kezével alkotta az embereket, és bár szolgálai alakot vett fel, mégis megismerték benne az Uralkodót, ajándékokkal igyekeztek neki szolgálni, és a Boldogságost így énekeltek.

Mt 2,11: *Bementek a házba és meglátták a gyermeket anyjával, Máriával. Leborultak és hódoltak neki, majd elővették kincseiket s ajándékokat adtak neki: aranyat, tömjént és mirhát.*

A bölcsek hódolatának kifejezését énekelhetjük ebben az ikoszban, akik „aranyat, tömjént és mirhát”, kelet kincseit hozzák ajándékkul, amint nekünk is életünk kincseit kell odaadni a Krisztusban felismert Uralkodónak.

Üdvözlégy, minden nemzedék öröme!

Lk 1,48: *...mostantól fogva boldognak hirdet minden nemzedék.*

Mária szájából hangzanak el ezek a szavak, az Erzsébetnél tett látogatáskor, miután hallja Annak köszöntését. Alázatosan mondja a Magnifikátot, mert tudja, milyen nagy dolgokat tett vele az Isten.

VI. Konták:

Isteni ihletésű apostolokká lettek a keleti bölcsek, visszatértek Babilonba, foganatosították ott jóvendölésedet, hirdettek téged mindenkinek, mint valódi Messiást. Elhagyták a hiú beszédű Heródest, ki nem tudta énekelni.

Mt 2,12: *Mivel álmutban utasítást kaptak, hogy ne menjenek vissza Heródeshez, más úton tértek vissza.*

A szent szerző tovább bővíti a az ötödik kontákban és ikoszban elkezdett gondolatot. Itt apostoloknak nevezi a keleti bölcseket, akik hazájukba visszatérve hirdetik Krisztust, „mint valódi Messiást”.

VI. Ikosz:

Földerítvén Egyiptomban az igazság világosságát, elűzted a tévedés sötétségét. Az ő bálványaik ugyanis nem bírták el erődet, Üdvözítő! Összedőlték, és akik azoktól megszabadultak, így kiáltottak az Istenszülőhöz.

Mt 2,13-15: *Azután, hogy elmentek, megjelent Józsefnek álmában az Úr angyala s ezt mondta neki: „Kelj föl, fogd a gyermeket és anyját, menekülj Egyiptomba! Maradj ott, amíg nem szólok, mert Heródes keresi a gyermeket, meg akarja ölni.” Fölkelt és még akkor éjszaka fogta a gyermeket és anyját és elment Egyiptomba. Ott maradt Heródes haláláig. Így beteljesedett, amit a próféta szavával mondotta az Úr: „Egyiptomból hívtam az én fiamat.”*

Jn 8,12: *Én vagyok a világ világossága.*

Jn 12,46: *Világossággul jöttem a világba, hogy aki hisz bennem, ne maradjon sötétségben.*

Jézus életének eseményeit továbbfolytatva a hatodik ikosz az egyiptomi menekülést mondja el. S itt is Szentírásón kívüli dolgot ír le, mikor azt mondja: „...bálványaik ugyanis nem bírták el erődet, Üdvözítő”. Lehetséges, hogy a szerző a felmerülő tévtanok ellen is felemeli a szavát, akik tagadták, hogy Krisztus öröktől fogva Isten volt. Jézust „igazi világosság”-nak nevezi, János evangéliumának részei alapján, aki világossággul jött e világba.

Üdvözlégy, köszikla, melyből a szomjazók az élet italát nyerték!

Szám 20,8: *Fakassz vizet a sziklából... (ti. Mózes)*

Jn 4,13: *Aki abból a vízből iszik, amelyet én adok, nem szomjazik meg soha többé, mert a víz amelyet én adok, örök életre szökellő vízforrás lesz benne.*

Meriba pusztájában Mózes az Úr parancsára vizet fakaszt a sziklából, amellyel a nép a szomját oltja. Ugyanígy az Istenszülőből fakad Krisztus, aki az élet vizét, italát adja nekünk.

VII. Konták:

Midőn Simeon ebből a hívságos életből ki akart költözni, mint csecsemőt kezeibe adtak téged, de ő megismerte benned a tökéletes Istent, azért csodálkozva ki-mondhatatlan bölcsességeden így kiáltott.

Lk 2,25-32: Élt Jeruzsálemben egy Simeon nevű igaz és istenfélő ember. Várta Izrael vigaszát és Szentlélek töltötte el. Kinyilatkoztatást kapott a Szentlélektől, hogy nem hal meg addig, amíg meg nem látja az Úr Fölkentjét. A Lélek indítására a templomba ment. Amikor a szülők a gyermek Jézust bevitték, hogy a törvény előírásának eleget tegyenek, karjára vette és áldotta az Istent ezekkel a szavakkal: „Bocsásd el, Uram, szolgálodat, szavaid szerint békében, mert látta szemem üdvösségedet, melyet minden nép színe előtt készítettél, világosságul a pogányok megvilágosítására, és dicsőségül népednek, Izraelnek.”

Az idézett konták Simeonnak az Úrral való találkozására utal, aki a Jeruzsálemi templomban az Úr ígérétehez híven felismeri Jézusban az „Úr Fölkentjét”.

VII. Ikosz:

Új Teremtényt mutatott föl a Teremtő nekünk, kik általa vagyunk, midőn természetfölötti módon megjelent, és megőrizte Szülőjének tisztaságát, amint volt, szeplőtelenül, hogy látva e csodát, énekeljük.

2Kor 5,17: Mindenki, aki Krisztusban van, új teremtmény.

Ádámot az „első Ádám”-nak, és Krisztust az „új Ádám”-nak nevezik, ugyanígy vonatkozik Krisztusra az „új Teremtény” megnevezés, mivel Isten újjáteremtette az embert. S mi, akik Krisztusban élünk, általa vagyunk új teremtmények.

VIII. Konták:

Különös születést látván, emeljük a mennyekhez elménket, és ki-lönítsük el magunkat a világtól, mert a Magasságbeli azért jelent meg a földön, mint alázatos ember, hogy a magasságba vonzzon minket, kik neki énekeljük.

Fil 2,6-11: Ő mint Isten, az Istennel való egyenlőséget nem tartotta olyan dolognak, amelyhez feltétlenül ragaszkodnia kell, hanem szolgálai alakot öltött, kiüresítette magát, és hasonló lett az emberekhez. Külsőjét tekintve olyan lett, mint egy ember. Megalázta magát és engedelmeskedett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig. Ezért Isten felmagasztalta, és olyan nevet adott neki, amely fölötte van minden névnek, hogy Jézus nevére hajoljon meg minden térd a mennyben, a földön és az alvilágban, s minden nyelv hirdesse az Atyáisten dicsőségére, hogy Jézus Krisztus az Úr.

A megtestesülés titkáról énekelünk ebben a kontákban. Arról, hogy Krisztus „hasonló lett az emberekhez”, hogy megjelent, mint „alázatos ember”, hogy a magasságba vonzzon minket. Amint a Szentatyák írják: „Az Isten ember lett, hogy az embert istenivé tegye.”

VIII. Ikosz:

Üdvözlégy, ki a szüzességet a szüléssel egybekötötted.

Iz 4,14: Íme a Szűz fogan, fiat szül és Immánnel lesz a neve.

Izajás jövendöléseiben olvashatjuk az ide vonatkozó utalást. Az Istenszülő mint Szűz, de mégis mint szülőanya jelenik meg.

IX. Konták:

Az egész angyali világ elesodálkozott megtestesülésed nagy művén, mert látták, mint megközelíthető embert azt, ki mint Isten megközelíthetetlen, ki köztünk lakozott, és hallotta mindenkitől.

1Tim 6,16: Királyok Királya és Urak Ura, ki egyedül halhatatlan, aki megközelíthetetlen fényességben lakik, akit senki nem látott, és nem is láthat.

Az angyali seregek csodálkozása fejeződik ki annak megjelenése előtt, aki a „Királyok Királya és Urak Ura”, aki megközelíthetetlen Istenként jelenik meg előttünk.

X. Konták:

Ki a mindenséget fölékesítette, ígérete szerint üdvözíteni akarván a világot, eljött hozzá. És ki mint Isten, a mi pástornak, mégis azon módon, mint mi bárányra lett, hogy hasonlóhoz hasonlóvá legyen, miért is mint Isten halja tőlünk.

Fil 2,7: *(Jézus Krisztus) ... hasonló lett az emberekhez... Megalázta magát és engedelmeskedett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig.*

Mivel a negyedik ikoszban már találkoztunk azzal a vonatkozással, mikor a szerző Krisztust báránynak és pástornak nevezi. Itt azt kell kiemelni, hogy „hasonlóhoz hasonló” lett. Vagyis az Isten képére és hasonlatosságára alkotott emberhez lett hasonló.

X. Ikosz:

A szüzeknek és minden hozzád menekülőnek védőfala vagy, Istenszülő Szűz, mert az ég és a föld Teremtője fölmagasztalt téged, Tisztaságos, midőn anyjává fogadott, és mindenkit megtanított, hogy így szólítsanak téged.

Lk 1,43: *... Uramnak anyja látogat el hozzám.*

Az Istenszülőt az „ég és föld Teremtője” anyjává fogadta, amely Erzsébet köszöntéséből lesz számunkra nyilvánvaló, aki „Ura anyjának” szólítja Máriát.

XI. Konták:

Elerőtlenül minden ének, ha nagy irgalmasságot egészen fel akarná magában öltetni, mert hozzunk bár neked, ó szent Király, a tenger fövényével egyenlő számú dicsőítő éneket is ajánlatul, semmi méltót sem tettünk azokhoz képest, amiket te adtál nekünk, kik neked énekeljük.

2Kor 12,9: *... a legszívesebben gyöngeségemmel dicsekszem, hogy Krisztus ereje költözzön belém.*

Lk 12,26: *... az egészen kis dolgokban is tehetetlenek vagytok...*

Gyengeségeinket (2Kor 12,9) és tehetetlenségeinket (Lk 12,26) tárjuk az Isten elé ebben a kontákban. Az Akathisztosz kontákjai mindig Jézus életének, tetteinek az eseményeit tárják elénk. Ez a konták a mi tettein-

ket mutatja be. De le is vonja a következtetést, hogy amit teszünk, azok csak gyengeségek és tehetetlenségek, így el kell erőtlenedni minden testnek.

XI. Ikosz:

Üdvözlégy, soha le nem nyugvó világosság tartója!

Mt 5,15: *Ha világosságot gyűjtanak nem teszik véka alá, hanem a tartóra, hogy mindenkinek világítson.*

Jn 8,12: *Én vagyok a világ világossága.*

Krisztus magáról mondja, hogy ő a „világ világossága”. Máté evangéliumában olvashatjuk, hogy a világosságot a „tartóra” helyezik, hogy világítson. Ez a tartó az Istenszülő, aki a szemünk előtt tartja Krisztust.

Üdvözlégy, a gyógyerejű jeruzsálemi forrás képmása!

Jn 5,2-4: *Jeruzsálemben a Juh-kapunál van egy fürdő, amelynek héberül Beteszda a neve. Őt oszlopcsarnoka volt, nagyon sok beteg fekiüdt bennük: vakok, sánták, bénák várva, hogy a víz megmozduljon. Az Úr anygala ugyanis leszállt időnként a tóra és felkavarta a vizet. Aki felkavarodása után először lépett a vízbe, az meggyógyult, bármilyen betegségben szenvedett is.*

A himnusz a betesz dai gyógyerejű forráshoz hasonlítja az Istenszülőt.

XII. Konták:

Ki az embernek minden adósságát elengedte, hogy a régi adósság helyett kegyelmet adjon, önmaga alá szállott azokhoz, kik a kegyelemtől elestek, és széttépvén az adóslevelet, ezt az éneket hallja mindenkitől.

Kol 2,13-14: *Megbocsátotta minden bűnünket. A követelményeivel ellenünk szóló adóslevelet eltörölte, az útból eltávolította és a keresztre szegezte.*

Krisztus az utolsó kontákban, mint minden adósságunkat elengedő bíró jelenik meg, aki életével bíraskodik. S egyben el is szenved a büntetést helyettünk. S ahogy a kolosszei levélben olvassuk, saját maga szegezi keresztre bűneinket.

XII. Ikosz:

Énekelvén Fiadat, dicsérünk mindnyájan, Istenszülő, mint lelked templomot. Az ugyanis, aki kezével a mindenséget fönntartja, nálad vett lakást, miáltal megszentelt, megdicsőített téged, és megtanított mindenkit, hogy énekeljék néked.

Zsid 1,3: *Mint dicsőségének kisugárzása és lényének képmása ő tartja fenn hathatós szavával a mindenséget.*

„Aki a mindenséget fenntartja”. Pál apostol szavai szerint Jézus Krisztus. A mi Üdvözítőnk az Istenszülőtől születvén a himnusz szerzőjének megfogalmazása szerint „nála vett lakást.”

Üdvözlégy, Szentlélekkel megárnékozott frigyszekrény!

Mt 1,18: *Jézus Krisztus születésének ez a története: Anyja, Mária, Józsefnek a jegyese, még mielőtt egybekeltek volna úgy találtatott, hogy gyermeket fogant a Szentlélektől.*

Mt 1,20: *...a benne fogant élet a Szentlélektől van.*

Hogy ezt a képet megértsük, fel kell idézni az Ószövetséget. A frigyszekrényben a szövetség jelvényei voltak. Máriát frigyszekrénynek nevezi. Benne Jézus Krisztus, az Újszövetség jelvénye fogant. Ez a frigyszekrény Máté evangélista szavai szerint a Szentlélektől van megárnékozva.

4. Befejezés

Az Istenszülő Akathisztoszát megvizsgálva rájöhethetünk, hogy rendkívül gazdag szentírási utalásokban. Ez a költemény, mint egy konkordancia jelenik meg előttünk.

Számszerűleg is jelölhetjük a szentírási utalásokat. A himnusz 12 ószövetségi és 47 újszövetségi utalást tartalmaz. Ezeknek ószövetségi része főleg a Teremtés könyvéből való. Az első részben jelennek meg, párhuzamban a Lukács evangéliumából való gyermekesgtörténettel. Ebből is

következtethetünk a szerző szándékára, hogy így is kifejezésre juttassa, hogy az Istenszülőben, Isten Éva átkát akarta helyrehozni, ezért a bőven kifejtett az Éva-Mária párhuzam.

A második részben, az Istenszülő által megszülető Krisztusra találhatunk utalásokat. Az Ő csodáiról, hittitkairól énekelhetünk ebben a részben. Itt az Istenszülő gyakran úgy jelenik meg mint aki-nemcsak magában hordozta, hanem a világra szülte, felmutatja nekünk Krisztust.

Csodálatos jelzőket használ a himnusz az Isten Anyjára: „frigyszekrény”, „a világosság tartója”, „köszikla, melyből a szomjazók az élet italát nyerik”, „gyógyerejű jeruzsálemi forrás képmása”.

A himnusz tulajdonképpen még nagyobb kifejezője akar lenni annak, hogy az Szent Szűz milyen mély tiszteletnek örvend a Keleti Egyházban.

Az Akathisztosznak csak egy oldalát ismertük meg, de ebből is láthatjuk, milyen csodálatos dolgokra képes az Isten, milyen felfoghatatlan az Ő gondviselése.

Ezek alapján, mikor az Istenszülő Akathisztoszát a kezünkbe vesszük, azt hiszem nem túlzás azt mondani, hogy sugalmazott művet tartunk a kezünkben. Legalábbis a szentírási idézetek sokasága alapján erre következtethetünk.

Adja Isten, hogy ezáltal közelebb kerüljünk az Istenhez!

Irodalomjegyzék:

Biblia, Szent István Társulat, Budapest 1987

Biblikus teológiai szótár, Szent István Társulat, Budapest 1972

OPÁLÉNY, Mihály, Dr. – BALÁZS, Károly, *Újszövetségi szövegmutató szótár (Konkordancia)*, Budapest 1987

MUSEBRINK, Philomena, *Az Istenszülő ikonok Vlagyimirtől Máriapócsig*, Örökségünk kiadó, Nyíregyháza 1994

LEPAHIN, Valerij, *Az óorosz kultúra ikonarcúsága*, Szeged 1993